

Det kongelige Barne- og likestillingsdepartement
Postboks 8036 Dep.
0030 Oslo

Deres ref.: 200602259

Vår ref.: 2009/3832/ALRI

Dato: 13.11.2009

Høring: NOU 2009:8 Kompetanseutvikling i barnevernet - kvalifisering til arbeid i barnevernet gjennom praksisnær og forskningsbasert utdanning

Vi viser til høringsnotat med forslag til endring i forskrift om opptak til høyere utdanning, som ble mottatt ved Universitetet i Stavanger 12. oktober 2009.

Høringen er utformet av Institutt for sosialfag og Universitetet i Stavanger har følgende merknader:

1. Faglig innhold i grunntidningene

For grunntidninger som skal kvalifiseres for arbeid i barneverntjenesten foreslår utredningen at utdanningen innbefatter 14 obligatoriske emneområder. Universitetet i Stavanger støtter i all hovedsak forslaget og mener at dette utgjør en samlennde kjerne av relevant kunnskap for yrkesutøvelse i barnevernet.

Perspektiver på danning og oppdragelse kunne vært tydeligere artikulert. Dette begrunnes med betydning av skjønn i barnefaglig arbeid. Dessuten i forhold til muligheten til å realisere profesjonell kompetanse slik det kommer til uttrykk i punkt 11.4. I tillegg ønsker vi å fremheve betydningen av tverretatlig/tverrfaglig samarbeid. Flere rapporter, bl.a. Helsetilsynets rapport fra 2008, viser at en del barn og unge ikke får tilstrekkelig hjelp. De havner i uavklarte ansvarsforhold mellom for eksempel barnevern, barne- og ungdomspsykiatrien og spesialisert rusbehandling. I slike tilfeller er det en utfordring for tjenestene å få til en koordinert innsats til det enkelte barn og familien.

Utredningen bør klargjøre forholdet mellom de 14 emneområdene og rammeplanene for sosionom- og barnevernpedagogutdanningene. Vi ønsker også å fremheve betydningen av internasjonalisering når kompetanse skal utvikles, bl.a. i form av forskningsbasert kunnskap og praksiserfaringer fra andre land både i og utenfor Norden.

2. Kvalitetskrav til studieopplegget

Universitetet i Stavanger støtter utredningens ambisjon om et kompetanseløft for barnevernfeltet. Dette er helt avgjørende for å oppnå de politiske målene som er framhevet for tjenesten. Barnevern må styrkes som et eget fagfelt. Utredningen presenterer en rekke kvalitetskrav til utdanninger som er rettet mot arbeid i barnevernet som vi sluttet oss til. Utredningen understreker at en vesentlig forutsetning for en kvalitetsøkning i utdanningstilbudet, er at departementet revurderer finansieringskategorien for de sosialfaglige utdanningene med sikte på opprykk. Universitetet i Stavanger er enig i den vektleggingen som gjøres på gruppe- og kasusorientert opplæring, noe utvalget presiserer er meget

ressurskrevende. Ett av våre hovedsynspunkter er derfor at det ikke vil være mulig å gjennomføre utvalgets krav til faglig/pedagogisk kvalitet i utdanningene uten en forbedret finansieringsmodell.

3. Innføring av turnusordning

Med referanse til andre profesjoner, foreslår utredningen å innføre en turnusordning for kandidater som har fullført et treårig bachelorprogram for kvalifisering til arbeid i barnevernet. Utredningen gir en god begrunnelse for at en slik turnustjeneste kan styrke den praktisk og teoretiske kompetansen innen en profesjon med særdeles krevende arbeids- og ansvarsoppgaver. Imidlertid gjenstår en rekke problemer før en slik ordning kan iverksettes som et obligatorisk innslag i sektoren, noe som fører til at Universitetet i Stavanger ikke kan anbefale at en slik turnusordning innføres på det nåværende tidspunkt.

Derfor er det grunn til å utrede overgangsordninger basert på avtaler for å forbedre overgangen fra utdanning til yrkesfeltet, bl.a. gjennom et kvalitetssikret introduksjonsprogram og forsterket veiledning/mentorordning for kandidatene. Det bør også avklares hvordan de som i dag arbeider innen barnevernet skal behandles hvis det innføres en obligatorisk turnusordning, som ikke må føre til ekskludering av erfarne fagfolk. Likeledes må det tas stilling til hvordan erfarne fagfolk fra for eksempel NAV og rusomsorg/psykiatri skal vurderes i forhold til nyutdannede når de starter sitt arbeid i barnevernet. Universitetet i Stavanger ser mange praktiske utfordringer knyttet til innføring av turnus, i tillegg til at en turnusordning vil være kostbar. Andre tilnærminger vil med fordel kunne utvikles.

Universitetet i Stavanger understreker behovet for løpende videreutdanning for å beholde autorisasjon for arbeid i barnevernet. Denne videreutdanningen bør ligge på masternivånivå og samlet kunne gi en full masterutdanning. Studiepoenggivende praksisnære masterkurs må utvikles for ansatte i barnevernet og tas over tid.

4. Autorisasjon av barnevernpedagoger og sosionomer

Universitetet i Stavanger er enig i at autorisasjon både av barnevernpedagoger og sosionomer er et viktig bidrag til å sikre kvaliteten i tjenesten og sikkerheten for brukeren. Innføring av en sertifiserings- og autorisasjonsordning betraktes i dag som nødvendig for å oppnå en gjennomgående kvalifikasjonsnormering og betryggende kompetansekontroll.

5. Oppretting av nasjonalt råd for utdanningstilbudet

Universitetet i Stavanger støtter utredningens forslag om å opprette et eget nasjonalt råd for utdanningene innen barnevernfeltet. Det er behov for etablering av et fagråd med ansvar for å ivareta barnevernets kompetansebehov. I tillegg bør det vurderes om et slikt nasjonalt råd skal få i oppdrag å initiere samarbeidsarenaer hvor andre interesser/partnere i barnevernsfeltet blir involvert og bedre integrert i kompetanseutviklingen i barnevernet.

6. Styrking av barnevern gjennom master- og doktorgradsstudier

Universitetet i Stavanger slutter seg fullt ut til utredningens vurderinger m.h.t. behovet for å utvikle mastergrader og doktorgradsløp innen barnevern. Både mastergrads- og doktorgradsløp med tilhørende masteroppgaver/doktoravhandlinger vil bidra til økt kunnskap om og innsikt i de profesjonsfaglige sidene ved barnvernet og bidra til et skarpere forskningsfokus på sentrale barnevernfaglige tema.

Til opplysning har Universitetet i Stavanger pr. dato et 2-årig heltids masterprogram i sosialfag. Masteren er strukturert slik at den åpner for alternative veivalg, hvor studentene i utgangspunktet velger mellom emnene sosialpedagogikk/barnevern eller sosialt arbeid, begge på 20 studiepoeng. I stor grad fokuserer studiets øvrige emner på barnevernfaglige tema og problemstillinger. En eventuelt ytterligere spissing mot barnevern er fullt mulig.

Innen rammen av en samfunnsvitenskapelig doktorgrad ved Det Samfunnsvitenskapelige fakultet, foregår det en utvikling av majors i blant annet sosialpedagogikk/barnevern. Det forventes at en samfunnsvitenskapelig doktorgrad vil bli realisert fra neste studieår. Universitetet i Stavanger ved Institutt for sosialfag, har høg vitenskapelig kompetanse innenfor det barnevern- og sosialfaglige feltet med i alt 23 ansatte med førstekompetanse, hvorav fire professorer og en dosent.

Nasjonalt senter for fremming av studiekvalitet

Ved Universitetet i Stavanger merker vi oss utredningens fokus på studiekvalitet og forslaget om etablering av et senter med overordnet nasjonalt ansvar i denne sammenhengen. Tillegging av et slikt nasjonalt ansvar til et eller flere samarbeidende læresteder, vil imøtekomme de enkelte fagmiljøenes behov for å øke den pedagogiske kompetansen i utdanningen. Dette vil styrke sentrale læringsaktiviteter som forelesninger, veiledning og seminarvirksomhet, samt lette tilgangen på oppdatert og aktuell faglitteratur, teorier og forskning i tilknytning til barnevernsutdanningene. Dette kan videre også åpne for koordinering av mer systematisk og samkjørt forsknings- og utviklingsarbeid knyttet til studenters ulike læringsaktiviteter ved flere læresteder, og slik sett også resultere i bedre ressursutnyttelse på tvers av de enkelte fagmiljøene.

7. Studentrekruttering i et mangfoldsperspektiv

Som utredningen påpeker, er rekrutteringen til de relevante bachelor utdanningene innen barnevernsfeltet i dag meget skjev, særlig når det gjelder det kjønnsmessige søknadsmønster og innslaget av studenter med minoritetsbakgrunn. Som et ledd i en kompetansereform er det derfor av vesentlig betydning å sørge for en bredere rekruttering. Vi vil påstå at en generell samfunnsmessig oppvurdering av arbeidet med barn som avspeiles i reelle endringer når det gjelder kompetansekrav, arbeidsvilkår og avlønning, er helt avgjørende for å oppnå et bedre og mer representativ rekruttering til utdannelsen. En forsterket rekrutteringsinnsats gjennom yrkesvalgdager/utdanningsmesser eller annen form for informasjon og veiledning, kan ikke erstatte betydningen av arbeidsfeltets attraktivitet i en samfunnsmessig sammenheng.

8. Forholdet mellom utdanningsinstitusjoner og praksisfeltet

Universitetet i Stavanger støtter utvalgets forslag i punkt 4 om praksisinnhold og læringsforslag. Vi vil påpeke betydningen av at et godt og forpliktende samarbeid mellom praksisfeltet og utdanningsinstitusjoner gjerne etablert i form av formaliserte kontrakter. Med tanke på kompensasjon for arbeidet er det viktig å fremheve at veiledningsmidlene fordeles etter formaliserte kriterier og at det skrives rapport fra feltet etterpå. Universitetet i Stavanger vil fremme betydningen av at praksisfeltet legger til rette for at faglærerne får muligheter til å hospitere i den enkelte organisasjon. Dette vil styrke utdanningens kunnskaper om feltet, samtidig som feltet også får oppdateringer om ny forskningskunnskap.

I tillegg vil vi kommentere følgende punkt:

9. Miljøarbeiderutdanning

Universitetet i Stavanger sitt prinsipielle syn er at miljøarbeidere i institusjonene skal ha en relevant bachelorgrad som minimumskompetanse.

Utvalget foreslår å etablere en miljøarbeiderutdanning på fagskole nivå, d.v.s. på videregående skole nivå. Etter vårt syn vil dette være en uheldig ordning. Barneverninstitusjonene tar i dag imot brukere med omfattende og sammensatt problematikk, og de faglige kravene til de ansatte har økt og øker fremdeles. En utdanning på videregående nivå vil etter vårt syn ikke kunne tilføre kompetanse på et tilstrekkelig nivå. Det er i denne sammenhengen også et poeng at det på videregående nivå allerede er flere utdanninger som langt på vei gir samme kompetanse som er tenkt inn i en ny miljøarbeiderutdanning.

Vi mener derfor at det i stedet bør settes i gang et desentralisert deltidstilbud rettet mot de ufaglærte som allerede er fast ansatt i institusjonene, der de kan ta en treårig barnevernutdanning parallelt med at de forststatt står i jobbene sine. Det som i statistikken rubriseres som "ufaglært" når det gjelder tilsatte i institusjonene er en sammensatt gruppe med til dels svært forskjellig bakgrunn, og en del av disse bør kunne få avkortninger i studiet på grunnlag av eksisterende formell kompetanse.

Helt konkret vil vi peke på det såkalte SKIP-opplegget (Statens kurs for internatpersonale) som ble tilbudt ansatte i de daværende spesialskoleinternatene en del år tilbake, som en god modell for opplegget. Dette tilbudet kan med noen endringer kunne tas i bruk på ny.

Utover dette, har Universitetet i Stavanger ingen kommentarer til forslagene som er fremlagt i høringsnotatet.

Med vennlig hilsen

Aslaug Mikkelsen
Rektor

Per Ramvi
Universitetsdirektør

Saksbehandler: Aslaug Lunde Risbakken, tlf.: 51 83 10 64